

**Програма
вступного фахового випробування
з „Теорії і методики виховання глухих та слабочуючих дітей
в дошкільних та шкільних освітніх закладах”**

при вступі на навчання
для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”, „Магістр”
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр”

спеціальність 7.01010501 Корекційна освіта (сурдопедагогіка)
8.01010501 Корекційна освіта (сурдопедагогіка)

Пояснювальна записка

В програмі визначені основні питання теорії і методики виховання глухих та слабочуючих дітей, зміст і форми організації виховного процесу з дітьми дошкільного та шкільного віку, моделювання педагогічних ситуацій, взаємодії вихователя і вихованців, дається характеристика основних практичних методів виховного впливу на особистість дитини з вадами слуху та дитячих колективів. Провідна роль у цьому процесі належить вихователеві спеціальних дошкільних закладів і шкіл-інтернатів.

У абітурієнтів мають бути сформовані практичні навички організації виховних заходів, педагогічної та психологічної готовності до виховної роботи в умовах спеціальних закладів освіти, вміння визначати корекційно-виховні завдання з урахуванням психофізичних, індивідуальних та вікових особливостей дітей з вадами слуху.

Оволодіння загальною та спеціальною методикою позаурочної виховної роботи, методикою організації групових та індивідуальних форм роботи допомагає майбутньому спеціалістові ефективно організувати взаємодію вихователя та вихованців.

Абітурієнти мають знати наступне:

- розуміти сутність, принципи та завдання національного виховання дітей з вадами слуху;
- реалізувати суб'єктно-об'єктний, психологічний та педагогічний підхід до формування особистості глухої і слабочуючої дитини;
- встановлювати пріоритетні напрямки на основі глибокого розуміння історичних змін у підходах до навчання і виховання дітей з вадами слуху;
- знати форми і методи організації життя і діяльності колективу в умовах спеціальної школи-інтернату та дошкільного закладу;
- розуміти основні складові виховного процесу та систему виховної роботи в спеціальних закладах освіти;

- знати методику організації різнопланової діяльності дітей з вадами слуху в інтернаті та дошкільному закладі;
- знати методику організації та забезпечення режиму дня в спеціальних закладах освіти;
- знати науково-методичну літературу.

На основі цих знань у абітурієнтів повинні бути сформовані наступні вміння:

- аналізувати систему навчання та виховання;
- визначати корекційно-виховні завдання з урахуванням психофізичних, індивідуальних та вікових особливостей дітей з вадами слуху;
- практично вміти організовувати та проводити виховні заходи;
- розвивати здібності дітей;
- розвивати мову і мовлення в процесі різних видів діяльності;
- проводити заняття з використанням звукопідсилюючої апаратури індивідуального та фронтального використання.
- проводити підготовку до свят та інші заходи, пов'язані з відпочинком дітей в спеціальних закладах освіти;
- використовувати науково-методичну літературу, дидактичний та ілюстративний матеріал у процесі підготовки до роботи;
- складати календарний та робочий плани виховної роботи з вихованцями різних вікових груп.
- спілкуватися з дітьми, батьками, сурдопедагогами, вихователями.

Зміст програми

Частина I.

Теорія і методика виховання дітей з вадами слуху в умовах спеціальної школи-інтернату

1. Теорія виховання особистості учня. Суть і зміст виховання дітей з вадами слуху та його основні етапи.

Виховання як суспільно-політичне явище, його історичний, соціальний, загальнолюдський характер. Основні категорії виховання: виховання, самовиховання, перевиховання та ін.

Загальна характеристика процесу виховання особистості учня. Об'єктивні та суб'єктивні фактори виховного процесу. Методологічні основи виховного процесу.

Сучасні проблеми виховної роботи в спеціальних школах. Етапи процесу виховання дитини з вадами слуху.

2. Особливості сучасного виховання дітей з вадами слуху та його закономірності.

Структура виховного процесу. Психологічний та педагогічний аспекти виховання. Свідомість як провідна ланка виховного процесу. Закономірності процесу виховання глухої та слабочуючої дитини. Взаємозалежність виховання, навчання, освіти та розвитку дитини з вадами слуху.

3. Принципи виховання особистості з вадами слуху.

Загальна характеристика принципів виховання. Їх теоретична основа. Порівняльна характеристика основних аспектів традиційних і нетрадиційних принципів виховання. Ранжування власних принципів, що сприяють удосконаленню професійних якостей майбутнього сурдопедагога-вихователя.

4. Методи виховання та їх реалізація в умовах спеціальної школи-інтернату.

Методи виховання особистості та їх роль у виховному процесі. Різні підходи до класифікації методів виховання. Сучасна класифікація методів та

прийомів виховання, їх реалізація в умовах спеціальної школи-інтернату: методи формування свідомості особистості учня; методи організації діяльності учнів і формування досвіду поведінки; методи стимулювання діяльності поведінки учня; методи контролю за ефективністю виховання. Класифікація методів виховання за М.І.Нікітіною та Н.М.Назаровою.

5. Система виховної роботи в спеціальній школі-інтернаті, її форми.

Поняття про систему виховної роботи. Форма як засіб організації виховного впливу на глуху та слабочуючу дитину. Масові, групові та індивідуальні форми позаурочної діяльності дітей з вадами слуху. Взаємозв'язок різних форм позаурочної роботи. Педагогічні вимоги до їх відбору в залежності від віку дітей, змісту роботи, індивідуальних особливостей.

6. Зміст виховного процесу в школі для дітей з вадами слуху. Сутність та основні засоби національного виховання в спеціальній школі.

Основні складові виховного процесу. Інтелектуальне виховання і його компоненти. Система морального виховання учнів і формування морального досвіду. Форми і методи морального впливу. Формування вольових якостей та фізичне загартування особистості.

Сутність та завдання національного виховання дітей з вадами слуху в умовах школи-інтернату. Психологічний та педагогічний підхід до формування особистості. Системний підхід до виховання дитини.

Реалізація суб'єктно-об'єктного підходу в індивідуальній, груповій та колективній формах діяльності.

7. Методика організації виховного колективу дітей з вадами слуху в умовах школи-інтернату.

Поняття про колектив, його основні ознаки. Форми і методи організації життя і діяльності учнівського колективу. Характеристика основних методів згуртування і поступального розвитку дитячого колективу глухих і слабочуючих дітей: єдині педагогічні вимоги, колективне самообслуговування учнів, змагання, учнівське самоврядування.

Організаторська майстерність сурдопедагога.

8. Організація та методика проведення самопідготовки в спеціальній школі-інтернаті.

Організація, структура самопідготовки в молодших і старших класах. Робота вихователя над забезпеченням високої успішності учнів своєї групи. Взаємозв'язок вчителя і вихователя та його значення для забезпечення якісного засвоєння знань учнями. Проведення найраціональніших заходів для підвищення самостійності учнів у виконанні домашніх завдань. Вимоги до керівництва самостійною роботою глухих та слабочуючих учнів молодших, середніх і старших класів. Забезпечення умов для індивідуальної самостійної роботи учнів у групі.

Допомога вихователя учням у виконанні домашніх завдань на основі врахування індивідуальних особливостей. Форми і методи колективної роботи учнів у процесі виконання домашніх завдань. Робота вихователя над мовленням та слуховим сприйманням глухих і слабочуючих учнів під час виконання домашніх завдань. Контроль за якістю виконання учнями домашніх завдань.

9. Методика підготовки та проведення позакласного читання.

Вимоги до літератури для позакласного її читання глухими та слабочуючими учнями різних вікових груп. Індивідуальне та колективне читання книг, газет, журналів. Використання вихователем різних видів наочності під час проведення занять з позакласного читання. Методика організації та проведення позакласного читання в молодших і старших виховних групах.

10. Методика підготовки та проведення розповідей, бесід, диспутів.

Бесіди, розповіді, диспути як форми організації виховної роботи. Їх місце, роль і значення у формуванні свідомості глухого та слабочуючого учня.

Бесіда. Види бесід: етичні, естетичні, політичні, санітарно-гігієнічні, профорієнтаційні та інші. Вимоги до змісту бесід (науковість,

інформативність, врахування вікових особливостей, рівня мовленнєвої підготовки і розвитку слухового сприймання). Орієнтовна тематика бесід у молодших, середніх, старших класах.

Диспути, їх тематика, методика підготовки та проведення. Педагогічні умови активізації участі старшокласників у диспуті.

11. Методика організації та проведення трудової діяльності учнів у позакласний час.

Завдання, зміст і форми суспільно корисної діяльності учнів в умовах школи-інтернату. Їх значення для виховання, для формування громадських мотивів трудової діяльності.

Види суспільно корисних справ (постійні та одноразові доручення, суботники, трудові тижні, місячники тощо).

Методика організації суспільно корисної праці глухих та слабочуючих школярів.

Чітке визначення мети та практичної значимості майбутньої роботи. Індивідуальний підхід у визначенні об'єму праці учнів, забезпечення матеріалами та інструментами, організація змагання і гласності її результатів. Варіанти оцінки трудової діяльності та заохочення глухих і слабочуючих школярів.

12. Методика підготовки та проведення екскурсій, турпоходів, експедицій.

Екскурсії як форма організації виховної роботи. Їх місце, особлива роль і значення у вихованні учнів з вадами слуху. Види екскурсій (краєзнавчі, профорієнтаційні, природознавчі, культурно-освітні та ін.).

Методика підготовки та проведення екскурсій. Організація спостережень та спілкування учнів у процесі екскурсій. Опрацювання матеріалів екскурсій.

Краєзнавчі туристичні походи та туристичні подорожі дослідно-пошукового характеру, їх мета, завдання і організація.

13. Методика керівництва роботою гуртків за інтересами.

Гурткова робота, її значення у всебічному розвитку особистості дитини з вадами слуху.

Види гуртків у спеціальній школі-інтернаті. Планування роботи гуртка. Врахування можливостей мовленнєвого розвитку учнів у процесі гурткової роботи. Періодичність занять гуртків, форми обліку роботи, проведення підсумкових оглядів і виставок. Організація постійно діючої виставки.

14. Методика організації та проведення ігор.

Роль ігрової діяльності у розвитку дитини з вадами слуху. Види ігор у позакласний час: дидактичні, сюжетно-рольові, рухливі, настільні.

Організація та методика проведення ігор:

1. Дидактичні ігри, пов'язані зі збагаченням словника учнів, зі слуховим тренуванням, з розвитком гнучкості мислення, вибірковості сприймання, розвитку стійкості уваги.

2. Сюжетно-рольові ігри, пов'язані із засвоєнням правил поведінки в громадських місцях, в громадському транспорті, правил дорожнього руху, соціальних ролей.

3. Рухливі ігри, пов'язані з виробленням правильної координації рухів, корекції моторики, розвитком спритності, витривалості. Дотримання певних умов проведення гри, направлених на переборення вторинних відхилень у фізичному розвитку.

4. Настільні ігри, пов'язані з виробленням гнучкості мислення, стійкості і перенесення уваги, зосередженості, адекватної реакції на успіх, ко-успіх, адекватної самооцінки та рівня претензій.

15. Методика організації та проведення відпочинку глухих та слабочуючих дітей в умовах школи-інтернату.

Організація відпочинку учнів – один з важливих напрямків навчально-виховної роботи школи. Завдання організації відпочинку школярів. Значення добре організованого відпочинку глухих та слабочуючих учнів для їх всебічного розвитку, для формування мовних умінь та навичок, розвитку

слухового сприймання, розвитку здібностей і талантів.

Шкільні свята, вечори, ранки, зустрічі, прогулянки і методика їх проведення. Педагогічний аналіз і оцінка освітньо-виховної значущості проведених заходів.

16. Методика організації та забезпечення режиму дня в умовах спеціальної школи-інтернату.

Фізіолого-гігієнічні та психолого-педагогічні умови і принципи організації режиму дня учнів з вадами слуху.

Особливості режиму дня у вихідні дні та під час канікул.

Режим дня для дітей з ослабленим здоров'ям.

Методика проведення режимних моментів, використання можливостей для мовленнєвого розвитку і слухового тренування учнів.

Використання і розвиток навичок самоуправління учнів під час проведення режимних моментів.

17. Розвиток мовлення дітей з вадами слуху в позакласний час.

Формування словесного мовлення глухих та слабочуючих учнів молодших класів у позакласний час як частина спільної роботи спеціальної школи над словесним мовленням. Організація та методика систематичної роботи над мовленням в позакласний час у процесі побутової праці учнів, ігрової діяльності, екскурсій та режимних моментів.

Зміст і форми роботи з мовлення з учнями У-УІІ класів. Використання практичного життєвого досвіду учнів для розвитку мовлення.

18. Методика роботи вихователя школи глухих і слабочуючих з батьками та громадськістю.

Спільна робота школи, сім'ї та громадськості – одна з найважливіших умов ефективного виховання дітей з вадами слуху.

Завдання і зміст спільної роботи школи, сім'ї і громадськості з виховання школярів.

Форми роботи вихователя з сім'єю та громадськістю і методика їх реалізації: вивчення умов сімейного виховання до школи; виклик батьків

учнів до школи; листування з батьками; батьківські збори і конференції; батьківські лекторії, їх роль у пропаганді педагогічних методів розвитку мовлення і слуху учнів; залучення батьків до спільної діяльності з дітьми тощо.

19. Сурдопедагог-вихователь і планування його діяльності.

Особливості роботи сурдопедагога-вихователя в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху, його роль в організації та керівництві навчально-пізнавальною діяльністю учнів, в організації мовленнєвого та слухового тренування.

Вимоги до особи сурдопедагога-вихователя. Етика і такт вихователя. Культура педагогічної діяльності. Авторитет вихователя. Самоосвіта і самовиховання вихователя. Планування роботи вихователя. Вимоги до планування.

Зміст календарного плану виховної роботи в групі. Характеристика основних розділів роботи.

Планування робочого дня вихователя. Психолого-педагогічне вивчення учнів, ведення педагогічного щоденника.

Частина 2.

Дошкільна сурдопедагогіка зі спецметодикою дошкільного виховання

1. Предмет, завдання і методи дошкільної сурдопедагогіки як науки.

Предмет дошкільної сурдопедагогіки. Завдання науки. Зв'язок дошкільної сурдопедагогіки з медичними, біологічними, педагогічними, психологічними, дефектологічними науками. Методологічні засади дошкільної сурдопедагогіки. Методи наукових досліджень.

2. Історичний огляд розвитку системи дошкільної освіти дітей з вадами слуху.

Дошкільні заклади початку ХХ століття: Олександрівський хутір, Московський дошкільний заклад, С-Петербурзький, Київський. Зміст навчання на початку століття. Фребелівські заняття, музична стимуляція, ритміка, вимова, ігри, і т.д. Визначні засновники дошкільної освіти: Н.К.Патканова, Н.О. Рау, Е.П.Мусатова.

Експеримент 60-х років ХХ століття зі змісту і нових форм навчання. Б.Д. Корсунська та її наукова школа.

3. Причини виникнення вад слуху у дітей та їх профілактика.

Характеристика основних видів стійких порушень слуху у дітей дошкільного віку та причини виникнення у світлі сучасних наукових даних. Методи медичної і педагогічної реабілітації дітей з вадами слуху. Профілактика вад слуху у дітей.

4. Класифікація дітей з вадами слуху дошкільного віку.

Характеристика існуючої класифікації дітей з вадами слуху. Класифікація Л.В.Неймана (1977). Міжнародна класифікація дітей з вадами слуху. Педагогічна класифікація дітей з вадами слуху Р.М.Боскіс. Теоретичне обґрунтування педагогічної класифікації дітей з вадами слуху.

5. Завдання дошкільної освіти дітей з вадами слуху.

Характеристика загальнорозвиваючих, корекційних завдань, що стоять перед дошкільними закладами для дітей з вадами слуху.

6. Принципи виховання та навчання дітей дошкільного віку з вадами слуху.

Характеристика принципів навчання: загальні, спеціальні, специфічні, вікові. Особливості реалізації принципів навчання у дошкільному закладі для дітей з вадами слуху.

7. Навчання на заняттях дошкільників з вадами слуху.

Заняття як основа корекційного впливу. Види занять та їх характеристика. Структура заняття у дошкільному закладі для глухих та слабочуючих дітей. Використання фонетичної ритміки, розвитку слухового сприймання і вимови на заняттях. Аналіз заняття, основні питання та структура аналізу.

8. Організація режиму дня та вимоги до нього в дошкільному закладі для дітей з вадами слуху.

Організація режимних процесів. Прогулянка та вимоги до неї. Ігри. Добір ігор, їх місце в режимі дня. Вільна діяльність дітей. Керівництво вільною діяльністю дітей вихователем.

9. Підготовка дітей з вадами слуху до навчання в школі.

Поняття «готовність до шкільного навчання». Зміст підготовки дітей до школи. Формування шкільної мотивації, соціальні мотиви учіння, пізнавальні мотивації учіння.

Готовність до школи в галузі розумового розвитку, рівень сформованості пізнавальних процесів. Мовленнєва готовність до школи дітей дошкільного віку з вадами слуху.

10. Розвиток мови і мовлення дошкільників з вадами слуху.

Мова як поняття. Мовлення як поняття. Види мовлення: зовнішнє, внутрішнє, монологічне, діалогічне, усне, писемне, жестове, дактильне. Принципи формування мови (Б.Д. Корсунська та Л.І. Фомічова). Зміст формування мови і мовлення: читання, вимова, лексичні узагальнення, теоретичні узагальнення, граматичні узагальнення, описово-розповідне мовлення, письмова мова, дактильне та жестове мовлення, їх закономірності

та характеристика. Формування вимови за розвитком слухового сприймання та методом скороченої системи фонем. (Є.І.Леонгард, М.Ф.Слезіна, Ф.Ф.Рау). Роль мовлення у розвитку дитини.

11. Образотворча діяльність дошкільників з вадами слуху.

Особливості образотворчої діяльності дітей дошкільного віку з вадами слуху. Завдання навчання діяльності дітей дошкільного віку з вадами слуху. Зміст і методи навчання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку з вадами слуху.

12. Ігрова діяльність дітей дошкільного віку з вадами слуху.

Гра як провідний вид діяльності. Розвиток гри дошкільників з вадами слуху в онтогенезі. Види ігор. Характеристика рухливих, сюжетно-рольових, дидактичних ігор. Іграшка та її функція. Ігрові та іграшкові зони. Особливості засвоєння ігор дітьми з вадами слуху (за Г.Л.Вигодською, Л.І.Фомічовою).

13. Розумове виховання дошкільників з вадами слуху.

Мета і завдання розумового виховання. Розвиток пізнавальних процесів і способів розумової діяльності, формування знань та уявлень про оточуючу дійсність. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху.

14. Фізичне виховання дошкільників з вадами слуху.

Мета, завдання, зміст фізичного виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху. Особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку з вадами слуху. Умови фізичного виховання, засоби фізичного виховання. Структура заняття. Вивчення мови і мовлення в структурі фізичного виховання.

15. Трудове виховання дітей з вадами слуху.

Мета, завдання, зміст трудового виховання. Види праці, їх вікова динаміка розвитку. Праця на ділянці. Праця ручна, праця у живому куточку. Праця у природі. Трудова діяльність та її предметна віднесеність. Розвиток мови і мовлення.

16. Естетичне виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху.

Мета, завдання, зміст естетичного виховання. Засоби естетичного виховання. Естетичні види діяльності. Заняття з образотворчої діяльності, музичні заняття, свята та розваги, перегляд фільмів, розвиток мови і мовлення засобами естетичного стимулювання.

17. Сімейне виховання дошкільників з вадами слуху.

Завдання роботи з батьками. Форми роботи з батьками. Спільна діяльність дошкільного навчального закладу у вихованні та навчанні дітей дошкільного віку з вадами слуху.

18. Планування та облік роботи у дошкільних закладах.

Мета і види планування. Планування сурдопедагогом занять. Планування роботи вихователем. План дошкільного закладу на рік, його структура. Технологія планування.

Рекомендована література

Основна

1. Белова Н.И. Специальная дошкольная сурдопедагогика. - М.: Просвещение, 1985.
2. Богданова О.С., Калинина О.Д. Содержание и методика эстетических бесед с младшими школьниками: Пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1985.
3. Бондар А.Д., Кобзар Б.С. Навчально-виховна робота в школах-інтернатах і групах продовженого дня. – К.: Радянська школа, 1985.
4. Боскис Р.М. Глухие и слабослышащие дети. М., 1963.
5. Боскис Р.М., Фингерман Л.Е. Развитие письменной речи в начальных классах школы слабослышащих (пособие для учителя). – М.: Просвещение, 1978.
6. Венгер А.А. и др. Отбор детей в специальные дошкольные учреждения. М., Просвещение, 1972.
7. Выгодская Г.Л. Обучение глухих дошкольников сюжетно-ролевым играм. М., Просвещение, 1975.
8. Выгодская Г.Л. Руководство сюжетно-ролевыми играми глухих дошкольников. – М.: Просвещение, 1964.
9. Выгодская Г.Л. Пути обучения речи. – М., Изд-во АПН РСФСР, 1960.
10. Выготский Л.С. Основы дефектологии. Собр.соч.: В 6-ти т. Т. 5 / Под ред. Т.А.Власовой. – М.: Педагогика, 1983.
11. Виховання і навчання дітей дошкільного віку з вадами слуху. Київ, 1997.
12. Власова Т.М. Пфафенродт А.Н. Фонетическая ритмика в школе и детском саду. – М.: Учебная литература, 1997.
13. Внеклассная работа по развитию речи в школе слабослышащих / Под ред. А.Г.Зикеева и В.В.Тимохина. – М.: Просвещение, 1978.

14. Воспитательная работа в интернате школы для глухих детей / Под ред. С.А.Зыкова и др. – М.: АПН РСФСР, 1961.
15. Воспитательная работа в специальных школах / Под ред. К.Г.Коровина. – М.: НИИД, 1977.
16. Воспитание школьников во внеурочное время / Под ред. Л.К.Балясной. – М.: Просвещение, 1980.
17. Воспитание глухих детей в школе; сб. научных трудов / Под ред. А.Г.Зикеева и Э.Н.Хотеевой. – М., 1979.
18. Воспитательная работа в школе слабослышащих: пособие для учителей и воспитателей (из опыта работы) / Под ред. Л.В.Никулиной. – М.: Просвещение, 1981.
19. Гольдберг А.М. Вивчення глухих дітей у процесі навчання й виховання. – К.: Рад. школа, 1972.
20. Галузинский В.М. Индивидуальный подход в воспитании учащихся. – К.: Радянська школа, 1982.
21. Гурвич Л.Б. Работа воспитателя в группе продленного дня (1-3 кл.). – М.: Просвещение, 1982.
22. Гордин Л.Ю. Организация классного коллектива . – М.: Просвещение, 1984.
23. Дьячков А.И. Воспитание и обучение глухонемых детей. – М.: АПН РСФСР, 1957.
24. Дьячков А.И. Системы обучения глухих детей. – М.: АПН РСФСР, 1961.
25. Єфімова Н.Г. Методика проведення рухливих ігор. – К.: Радянська школа, 1969.
26. Захаров Н.Н., Симоненко В.Д. Профессиональная ориентация школьников. – М.: Просвещение, 1988.
27. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К.: Вища школа, 1997.
28. Концепція спеціальної освіти осіб з психофізичними вадами в Україні на найближчі роки та перспективу. – Київ, 1995.

29. Концепція національної системи виховання молоді суверенної України.
Укладач В. Киричук // Радянська школа, № 5, 1991.
30. Корсунская Б.Д. Обучение речи глухих дошкольников. – М.: АПН РСФСР, 1960.
31. Корсунская Б.Д. Воспитание глухого дошкольника в семье. – М.: Педагогика, 1970.
32. Корсунская Б.Д. Методика обучения глухих дошкольников речи. – М.: Педагогика, 1969.
33. Лебедева Л.С. Батькам глухої дитини (поради щодо виховання і навчання). – К.: Рад.школа, 1969. – 40 с.
34. Леонгард Е.И. Формирование устной речи и развитие слухового восприятия у глухих дошкольников. М., Просвещение. 1971.
35. Лобурець І.М. Підготовка домашніх завдань учнями молодших класів школи-інтернату для дітей з вадами слуху: Методичний лист. – К., 1975.
36. Лобурець І.М. Виховна робота з глухими та слабочуючими учнями молодших класів: Методичні рекомендації. – К., 1977.
37. Методика воспитательной работы / Под ред. В.М.Коротова. – М.: Просвещение, 1990.
38. Морозова Н.Г. Изучение и воспитание интересов глухих детей дошкольного возраста // Вопросы обучения и воспитания глухих дошкольников. Вып. II / Под ред. Б.Д.Корсунской. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1963.
39. Морозова Н.Г. Функции и мотивы самостоятельной (инициативной) речи глухих дошкольников // Пути обучения речи. – М., Изд-во АПН РСФСР, 1960.
40. Новое в методах обучения глухих детей / Под ред. С.А. Зыкова. – М.: Просвещение, 1968.

41. Носкова Л.П. Теоретические основы обучения языку глухих детей дошкольного возраста // Вопросы формирования речи аномальных детей дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1982.
42. Обучение и воспитание глухих детей / Под ред. С.А. Зыкова, Ф.Ф. Рау, Н.Ф. Слезиной. – М.: АПН РСФСР, 1963.
43. Орієнтовний зміст виховання в національній школі: Методичні рекомендації. / Кол-в авт. за заг. ред. Є.І.Коваленка/. – К.: ІЗМН, 1996.
44. Патканова Н.К. Доклад на Втором съезде деятелей по обучению, воспитанию и призрению глухонемых. СПб, 1904.
45. Пенин Г.Н., Пономарева З.А., Красильникова О.А., Кораблева Л.В. Воспитание учащихся с нарушением слуха в специальных (коррекционных) образовательных учреждениях: Учебное пособие / Под ред. Проф. Г.Н.Пенина и доц. З.А.Пономаревой. – СПб.: КАРО, 2006. – 496 с.
46. Программа обучения и воспитания глухих дошкольников НИИ дефектологии / Под ред. Л.П. Носковой.
47. Сурдопедагогика / Под ред. М.И.Никитиной. – М.: Просвещение, 1989.
48. Трудовое обучение и воспитание в школе слабослышащих: Кн. для учителя: Из опыта работы / Ред. – сост. К. Т. Коровин, Л.В. Николаева. – М.: Просвещения, 1987. – 96 с.
49. Хрестоматия по истории дошкольного воспитания глухонемых детей. Сост. А.Д. Доброва. – М.: Учпедгиз, 1958.
50. Фомічова Л.І. Операції і знаки в ігровій діяльності дитини з вадами слуху. К., 1996.
51. Фомічова Л.І. Розвиток інтелекту та проектування навчання (чуючі, глухі, слабочуючі дошкільники). – К.: ТОВ “Міжнародна фін. агенція”, 1997.
52. Ярмаченко М.Д. Проблема компенсации глухоты. – К.: Радянська школа, 1976.

Додаткова

1. Алов В.В., Алова М.И. Малыш не слышит! – С-Петербург.: ПВЦ ВОГ, 1992.
2. Білоусова В.О., Говорун Т.В., Кисельова Н.І. Виховання культури поведінки учнів. – К.: Рад.школа, 1986.
3. Веракса Н.Е., Дьяченко О.М. Способы регуляции поведения у детей дошкольного возраста // Вопросы психологии. – 1996. - № 3.
4. Гозова А.П. Психология трудового обучения глухих; Науч.-исслед. ин-т дефектологи Акад.пед.наук СССР. – М.: Педагогика, 1979. – 216 с.
5. Дьячков А.И., Доброва А.Д., Новиков Я.А. Обучение и воспитание глухих. - М.: МП РСФСР, 1959.
6. Зыков С.А. Проблема речи как средства общения в школе глухонемых. Известия Академии педагогических наук РСФСР, вып. 104. – М., 1959.
7. Котенёва Г. Игрушки-самodelки на занятиях и в играх // Дошкольное воспитание. – 1983. - № 2.
8. Лебедева Л.С. Пути повышения самостоятельности разговорной речи у младших глухих школьников. Автореф.канд.дис..., М., 1965. – 20 с.
9. Леонгард Э.И., Е.Г. Сомсонава, Е.А. Иванова. Я не хочу молчать! – М.: Просвещение, 1990.
10. Методические рекомендации. Педагогические требования и возрастная адресованность игрушек для дошкольников // Бюллетень государственного комитета СССР по народному образованию. М.: Педагогика, 1988. - № 5. – С. 24-27.
11. Мещеряков А.И. Слепоглухонемые дети. Развитие психики в процессе формирования поведения. М., Педагогика, 1974. – 328 с.
12. Никитина М.И. Формы организации обучения и воспитания детей с недостатками слуха. Межвузовский сборник научных трудов. Ленинград, РТП ЛГПИ им А.И.Герцена, 1990.
13. Основы педагогического мастерства / Под ред. И.А.Зязюна. – М., 1989.

14. Падалка О.С. та ін. Педагогічні технології навчання. Посібник для вузів. – К., 1995.
15. Флери В. О преподавании изустного слова глухонемым. СПб, 1859.
16. Шиф Ж.И. Усвоение языка и развитие мышления у глухих детей. М.: Просвещение, 1968.

Орієнтовні питання до екзамену

- 1.1. Процес виховання та його основні етапи.
- 1.2. Психолого-педагогічне вивчення дітей з вадами слуху.
- 1.3. Принципи виховання особистості з вадами слуху.
- 1.4. Методи виховання та їх реалізація у спеціальній школі для дітей з вадами слуху.
- 1.5. Види позакласних занять в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.6. Мова в системі позакласної виховної роботи спеціальної школи-інтернату.
- 1.7. Законодавче забезпечення спеціальної освіти для дітей з вадами слуху.
- 1.8. Методика організації колективу дітей з вадами слуху в умовах школи – інтернату.
- 1.9. Трудове виховання учнів з вадами слуху в школі-інтернаті.
- 1.10. Моральне виховання учнів з вадами слуху в школі-інтернаті.
- 1.11. Естетичне виховання дітей з вадами слуху в школі-інтернаті.
- 1.12. Фізичне виховання в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.13. Правове виховання в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.14. Екологічне виховання дітей з вадами слуху в школі – інтернаті.
- 1.15. Методика організації режиму дня в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.16. Методика організації та проведення ігор в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.17. Методика організації та проведення свят в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.18. Організація та методика проведення самопідготовки в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.19. Організація та методика проведення позакласного читання в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.

- 1.12. Організація та методика проведення бесіди в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.21. Методика організації та проведення екскурсій в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.22. Ігрова діяльність в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.23. Профорієнтаційна робота в школах для дітей з вадами слуху.
- 1.24. Гурткова робота в спеціальній школі-інтернаті.
- 1.25. Фізкультурно-оздоровча робота в школі-інтернаті для дітей з вадами слуху.
- 1.26. Прогулянка та вимоги до неї.
- 1.27. Види праці та вимоги до їх реалізації.
- 1.28. Планування роботи вихователя школи-інтернату для глухих та слабочуючих.
- 1.29. Форми роботи вихователя з сім'єю та громадськістю.
- 2.1. Предмет, завдання, методи дошкільної сурдопедагогіки.
- 2.2. Історія розвитку дошкільної сурдопедагогіки.
- 2.3. Українські вчені - сурдопедагоги, їхній внесок у розвиток дошкільного виховання.
- 2.4. Загальні принципи педагогіки, специфіка їх застосування у дошкільній сурдопедагогіці.
- 2.5. Принципи виховання та навчання дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.6. Анамнез, його значення для навчання і виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.7. Форми організації навчання дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.8. Зміст навчання та виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.9. Класифікація порушень слуху у дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.10. Причини виникнення вад слуху у дітей.
- 2.11. Типи дітей з вадами слуху дошкільного віку.
- 2.12. Диференційоване навчання дошкільників з вадами слуху.
- 2.13. Корекція і компенсація як проблема дошкільної сурдопедагогіки.

- 2.14. Інтеграція дошкільників з вадами слуху.
- 2.15. Розвиток мови і мовлення дошкільників з вадами слуху.
- 2.16. Принципи формування мови і мовлення у дошкільників з вадами слуху за Б.Д. Корсунською.
- 2.17. Підготовка дітей з вадами слуху до навчання в школі.
- 2.18. Наступність у роботі дошкільного закладу і спеціальної школи.
- 2.19. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.20. Трудове виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.21. Моральне виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.22. Фізичне виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.23. Естетичне виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.24. Розумове виховання дошкільників з вадами слуху.
- 2.25. Сімейне виховання дітей дошкільного віку з вадами слуху.
- 2.26. Гра, як провідний вид діяльності дошкільників з вадами слуху.
- 2.27. Образотворча діяльність дошкільників з вадами слуху.
- 2.28. Ознайомлення з оточуючим дошкільників з вадами слуху.
- 2.29. Режим дня та вимоги до нього в спеціальному дошкільному закладі.
- 2.30. Класифікація ігор дошкільників з вадами слуху.
- 2.31. Типологія занять в дошкільному закладі для дітей з вадами слуху.
- 2.32. Планування у спеціальному дошкільному закладі для дітей з вадами слуху.
- 2.33. Форми роботи з батьками дошкільників з вадами слуху.

3. Характеристика роботи:

1. Боскис Р.М. Глухие и слабослышащие дети. М.: Изд-во АПН РСФСР, 1963. – 336 с.
2. Венгер А.А. и др. Отбор детей в специальные дошкольные учреждения. М., Просвещение, 1972.
3. Выгодская Г.Л. Обучение глухих дошкольников сюжетно-ролевым играм. М., Просвещение, 1975.

4. Выгодская Г.Л. Условия, необходимые для развития сюжетно-ролевых игр // Руководство сюжетно-ролевыми играми глухих дошкольников. – М.: Просвещение, 1964.
5. Выгодская Г.Л. О творческих играх глухих дошкольников // Пути обучения речи. – М., Изд-во АПН РСФСР, 1960.
6. Выготский Л.С. Принципы воспитания физически дефективных детей. Собр.соч.: В 6-ти т. Т. 5 Основы дефектологии / Под ред. Т.А.Власовой. – М.: Педагогика, 1983.
7. Выготский Л.С. Дефект и компенсация. Собр.соч.: В 6-ти т. Т. 5 Основы дефектологии / Под ред. Т.А.Власовой. – М.: Педагогика, 1983.
8. Виховання і навчання дітей дошкільного віку з вадами слуху. Київ, 1997.
9. Власова Т.М. Пфафенродт А.Н. Фонетическая ритмика в школе и детском саду. – М.: Учебная литература, 1997.
10. Внеклассная работа по развитию речи в школе слабослышащих / Под ред. Зикеева А.Г. - М., 1978.
11. Воспитательная работа в школе слабослышащих: пособие для учителей и воспитателей (из опыта работы) / Под ред. Никулиной Л.В.- М., Просвещение, 1981.
12. Гозова А.П. Психология трудового обучения глухих; Науч.-исслед. ин-т дефектологи Акад.пед.наук СССР. – М.: Педагогика, 1979. – 216 с.
13. Гольдберг А.М. Вивчення глухих дітей у процесі навчання й виховання. – К.: Рад. школа, 1972.
14. Дьячков А.И. Зарождение теоретических взглядов и практики индивидуального обучения глухих // Системы обучения глухих детей. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961.
15. Зыков С.А. Характеристика процесса обучения глухонемых детей языку по принципу формирования речевого общения // Проблема речи как средства общения в школе глухонемых. Известия Академии педагогических наук РСФСР, вып. 104. – М., 1959.

16. Зыков С.А. Развитие методов обучения глухих школьников // Новое в методах обучения глухих детей / Под ред. С.А.Зыкова. – М.: Просвещение, 1968.
17. Корсунская Б.Д. Воспитание глухого дошкольника в семье. М.: Педагогика, 1970.
18. Корсунская Б.Д. Общие принципы системы дошкольного воспитания глухих // Методика обучения глухих дошкольников речи. М., Просвещение, 1969.
19. Лебедева Л.С. Батькам глухої дитини (поради щодо виховання і навчання). – К.: Рад.школа, 1969. – 40 с.
20. Лебедева Л.С. Особенности самостоятельного пользования разговорной речью младшими глухими школьниками // Пути повышения самостоятельности разговорной речи у младших глухих школьников. Автореф.канд.дис..., М., 1965. – 20 с.
21. Леонгард Е.И. Формирование устной речи и развитие слухового восприятия у глухих дошкольников. М., Просвещение. 1971.
22. Методические рекомендации. Педагогические требования и возрастная адресованность игрушек для дошкольников // Бюллетень государственного комитета СССР по народному образованию. М.: Педагогика, 1988. - № 5. – С. 24-27.
23. Мещеряков А.И. Слепоглухонемые дети. Развитие психики в процессе формирования поведения. М., Педагогика, 1974. – 328 с.
24. Морозова Н.Г. Изучение и воспитание интересов глухих детей дошкольного возраста // Вопросы обучения и воспитания глухих дошкольников. Вып. II / Под ред. Б.Д.Корсунской. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1963.
25. Морозова Н.Г. Функции и мотивы самостоятельной (инициативной) речи глухих дошкольников // Пути обучения речи. – М., Изд-во АПН РСФСР, 1960.

26. Никитина М.И. Формы учебной работы в школах-интернатах для детей с недостатками слуха и речи // Формы организации обучения и воспитания детей с недостатками слуха. Межвузовский сборник научных трудов. Ленинград, РТП ЛГПИ им А.И.Герцена, 1990.
27. Патканова Н.К. Доклад на Втором съезде деятелей по обучению, воспитанию и признанию глухонемых. СПб, 1904.
28. Программа обучения и воспитания глухих дошкольников НИИ дефектологии / Под ред. Л.П. Носковой.
29. Рау Ф.А. Предисловие // Хрестоматия по истории дошкольного воспитания глухонемых детей. Сост. А.Д.Доброва. – Москва, 1958.
30. Трудовое обучение и воспитание в школе слабослышащих: Кн. для учителя: Из опыта работы / Ред. – сост. К. Т. Коровин, Л.В. Николаева. – М.: Просвещение, 1987. – 96 с.
31. Флери В. О преподавании изустного слова глухонемым. СПб, 1859.
32. Шиф Ж.И. О сенсорных предпосылках овладения речью и трудностях усвоения ее грамматического строя у глухих детей // Усвоение языка и развитие мышления у глухих детей. М.: Просвещение, 1968.
33. Ярмаченко М.Д. Проблема компенсации глухоты. – К.: Радянська школа, 1976.

Орієнтовні практичні завдання до екзамену

1. Скласти рекомендації для батьків щодо створення предметно-ігрового середовища у сім'ї.
2. Скласти орієнтовну тематику екскурсій для учнів молодших класів спеціальної школи-інтернату та визначити мовний матеріал.
3. Скласти орієнтовний план-схему заняття з побутової праці для учнів молодших класів.
4. Скласти орієнтовний перелік робіт з суспільно-корисної праці для учнів молодших класів та визначити мовний матеріал.
5. Скласти орієнтовну схему режиму дня для дітей молодшого шкільного віку.
6. Скласти план-схему заняття з малювання для дітей дошкільного віку з вадами слуху.
7. Визначити тему, програмовий зміст та мовленнєвий матеріал до заняття з фізичного виховання (5 рік навчання).
8. Скласти орієнтовний розклад позакласних занять на тиждень для учнів 3 класу спеціальної школи-інтернату.
9. Експерсія як форма організації навчального процесу. Підготовка вихователя до екскурсії за межі дошкільного навчального закладу (об'єкт спостереження за вибором).
10. Скласти орієнтовну схему режиму дня для дітей дошкільного віку з вадами слуху.
11. Скласти план-схему прогулянки в дошкільному закладі для дітей з вадами слуху.
12. Визначити програмовий зміст та мовленнєвий матеріал до заняття з ознайомленням з навколишнім (5 рік навчання) на тему: „Пори року”.
13. Скласти план-схему заняття з ознайомленням з навколишнім.
14. Скласти план – схему ранкової гімнастики для дітей дошкільного віку.

15. Скласти план-схему заняття з фізичної культури для дітей дошкільного віку.

16. Визначити умови, необхідні для розвитку ігор дітей згідно рекомендацій Г.Л. Вигодської.

Критерії оцінювання

відповідей абітурієнтів Інституту корекційної педагогіки та психології на вступному фаховому випробуванні з “Теорії і методики виховання глухих та слабочуючих дітей в дошкільних та шкільних освітніх закладах ”

<i>Рівень</i>	<i>Кількісна характеристика рівня</i>	<i>Характеристика відповіді абітурієнта</i>
Низький	100 – 123 бали	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту менше 50%. У абітурієнта відсутні знання, необхідні для правильних відповідей.
Задовільний	124 – 149 балів	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту у межах 50-75%. Абітурієнт недостатньо точно дає визначення категоріям теорії виховання глухих і слабочуючих дітей, допускає суттєві помилки методичного характеру.
Достатній	150 – 174 балів	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки по суті питань та частково неправильне посилання на спеціальну літературу.

Високий	175 – 200 балів	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них. Обсяг правильних відповідей на питання практичного змісту дорівнює 100%. Кожна відповідь супроводжується ґрунтовним і повним поясненням.
---------	-----------------	---

Голова фахової комісії

В.М.Синьов